

5. Ceny

Celková cenová hladina se zvýšila.

Růst celkové cenové hladiny měřený deflátorem HDP v roce 2017 dosáhl 1,3 %. Růst celkové cenové hladiny tak zcela neodrazil zvýšení cen statků spotřebovávaných domácnostmi (2,5 %) a vládním sektorem (3,3 %). Mírně rostly i ceny investičních statků (1,1 %). Celkový růst cenové hladiny byl však tlumen zápornými směnnými relacemi (99,0 %).

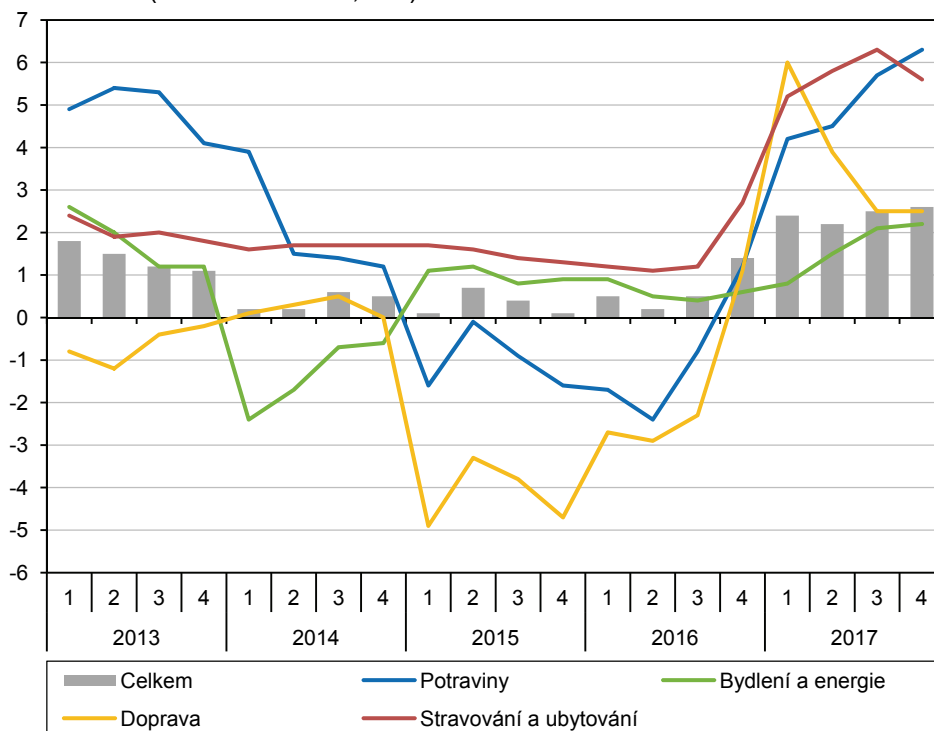
Růst spotřebitelských cen byl loni nejvyšší od roku 2012.

Rok 2017 byl z pohledu vývoje spotřebitelských cen výrazně odlišný od předchozích tří let. V porovnání s rokem 2016 vzrostl index spotřebitelských cen o 2,5 %. To je nejvíce od roku 2012 (3,3 %). Z pohledu jednotlivých čtvrtletí se meziroční tempo růstu cen postupně zrychlovalo (s výjimkou 2. kvartálu). Ještě v 1. čtvrtletí se na prudkém zrychlení podepsalo výrazné zvýšení cen dopravy, ve zbytku roku byly hlavním determinantem dynamiky indexu spotřebitelských cen potraviny. K celoročnímu nárůstu cen přispěly potraviny a nealkoholické nápoje 0,9 p. b. Dle velikostí příspěvku se za nimi umístily položky bydlení, voda, energie a paliva a doprava (0,4 p. b.). Vliv nákladů na bydlení však v průběhu roku sílil, hlavně kvůli zrychlujícímu růstu imputovaného nájemného.

V závěru roku vyprchával vliv nízké srovnávací základny roku 2016 a meziroční tempo růstu cen sláblo.

Ve 4. čtvrtletí dosáhl meziroční nárůst cen 2,6 %. Přitom v průběhu posledních tří měsíců meziroční tempo růstu sláblo. Vyprchával totiž vliv nízké základny roku 2016. V říjnu tak meziroční přírůstek atakoval hranici 3 %, v prosinci klesl pod 2,5 %. V posledním čtvrtletí roku 2017 ještě více než v předchozích kvartálech posílil vliv potravin a nealkoholických nápojů (příspěvek 1,1 p. b.). Pokračovalo i navyšování cen bydlení a energií, které nakonec k růstu celkového indexu přispěly 0,6 p. b. Doprava, stejně jako stravování a ubytování přispěly k růstu 0,3 p. b.

Graf č. 11 **Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen** (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Nejvýrazněji k růstu cen spotřebitelů přispěly potraviny a nealkoholické nápoje.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů v roce 2017 vzrostly o 5,2 %. To je nejvíce od roku 2012. Ceny rostly poměrně výrazně u většiny skupin klasifikace, klíčové však bylo zdražení pekárenských výrobků a obilovin o 5,1 %, mléka, sýrů a vajec o 10,8 % a masa o 4,4 %. Tyto tři položky dohromady tvoří více než 10 % váhy spotřebního koše. Jen mírně zatížilo spotřebitele zdražení olejů a tuků (především másla) o 14,2 %. Vývoj ve 4. čtvrtletí se od celého roku příliš nelišil. Celkově v závěru roku potraviny

a nealkoholické nápoje meziročně zdražily o 6,3 % a podílely se na tom především výše zmíněné skupiny výrobků.

V průběhu roku zrychloval růst cen bydlení.

Růst cen bydlení, vody, energie a paliv za rok 2017 celkově dosáhl 1,7 %, ale v průběhu roku zrychloval. Zvyšovalo se především imputované nájemné (4,2 %), podmínky na trhu nemovitostí však ovlivnily i ceny nájemného z bytů (2,2 %). V průběhu celého roku mírně klesaly ceny elektřiny, tepla, plynu a také ostatních paliv (-0,7 %). V samotném 4. čtvrtletí ceny bydlení a energií meziročně vzrostly o 2,2 % (z toho imputované nájemné o 5,1 %). Ceny dopravy v roce 2017 vzrostly o 3,7 %. V první polovině roku jejich růst táhlo meziroční zvýšení cen pohonných hmot, zesílené mimořádně nízkou srovnávací základnou roku 2016. Ve 2. pololetí rychleji rostly ceny osobních dopravních prostředků.

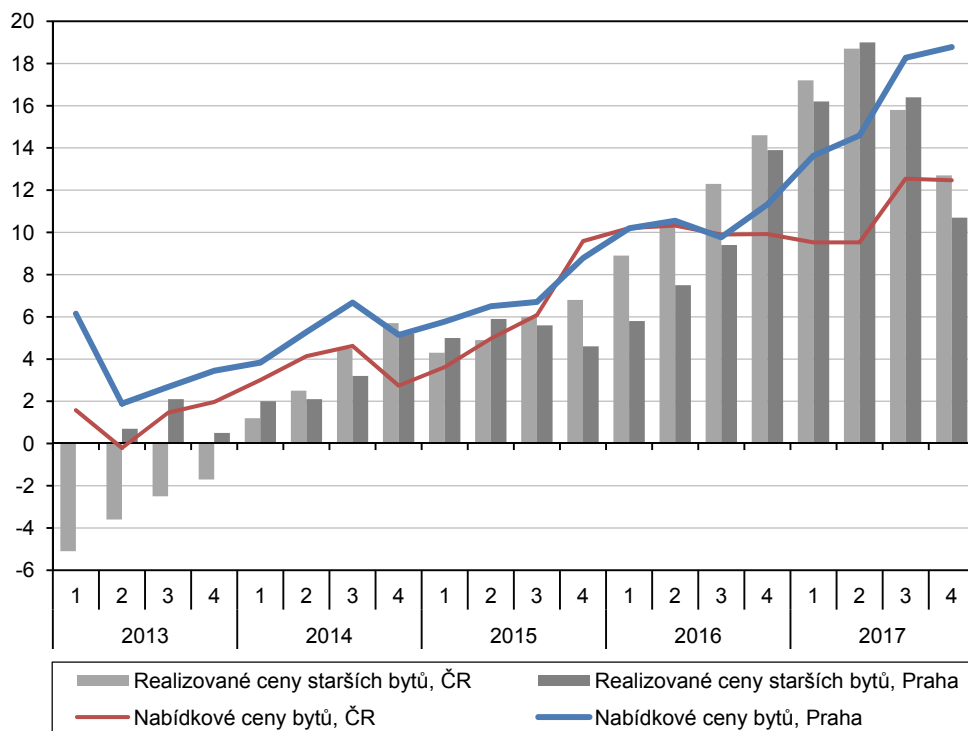
Výrazně rostly ceny stravování.

Čtvrtou položkou, která po celý rok významně ovlivňovala růst indexu spotřebitelských cen, bylo stravování a ubytování. Za celý rok 2017 zde ceny vzrostly o 5,7 %. Za tímto vývojem lze vidět poměrně výrazné zvyšování mezd ve stravování a ubytování, které se promítalo i do konečných cen.

Růst realizovaných cen starších bytů se v 2. pololetí roku 2017 zpomaloval.

V roce 2017 se otázka dostupnosti bydlení stala ještě palčivější. Meziroční růst indexu nabídkových cen bytů v Česku se pohyboval kolem 10 % již od konce roku 2015 a ve 3. a 4. čtvrtletí 2017 zrychlil na 12,5 %. Přitom však nabídkové ceny bytů mimo Prahu během loňského roku průměrně meziročně rostly jen o 4,7 %. Závratným tempem (průměrně 16,4 %) totiž rostly nabídkové ceny bytů v Praze. Jejich růst v průběhu roku zrychloval a ve 4. čtvrtletí dosáhl 18,8 %. Meziroční růst realizovaných cen starších bytů v ČR dosáhl vrcholu (18,7 %) ve 2. čtvrtletí 2017 a následně zpomalil. Stále však byl vyšší než 10%. Realizované ceny starších bytů v Praze loni průměrně rostly mírně pomaleji než ve zbytku ČR. Z pohledu na mezičtvrtletní vývoj realizovaných cen starších bytů je patrný zlom. Index ve 2. polovině roku svůj růst výrazně zpomalil, v Praze ve 4. čtvrtletí poprvé od konce roku 2013 ceny klesly. Realizované ceny nových bytů v Praze odrážely prudký růst cen bytů v nových stavebních projektech a průměrně rostly o 13,6 %. V závěru roku však meziroční navýšení výrazně zpomalilo a mezičtvrtletní růst ve 4. čtvrtletí 2017 byl poprvé od 2. čtvrtletí 2014 negativní.

Graf č. 12 **Ceny nemovitostí** (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Spotřebitelské ceny rostly rychleji i v Evropě.

Nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v Evropské unii v roce 2017 dosáhl 1,7 %. Vývoj spotřebitelských cen v Eurozóně za celounijním průměrem začal

zaostávat ve 2. čtvrtletí roku. Za celý rok 2017 se spotřebitelské ceny v Eurozóně zvýšily o 1,5 %. Česko se po celý rok drželo mezi státy s nejvyšším cenovým růstem. Nejrychleji v roce 2017 rostly spotřebitelské ceny v Litvě (3,7 %), Estonsku (3,6 %) a Lotyšsku (2,9 %, zde však růst ke konci roku zpomaloval). Po celý rok se blízko nuly držel cenový růst v Irsku (0,3 %). Po oživení v první polovině roku se propadlo i meziroční tempo růstu cen na Kypru (0,7 %). O méně než 1 % vzrostly v roce 2017 spotřebitelské ceny ve Finsku (0,8 %).

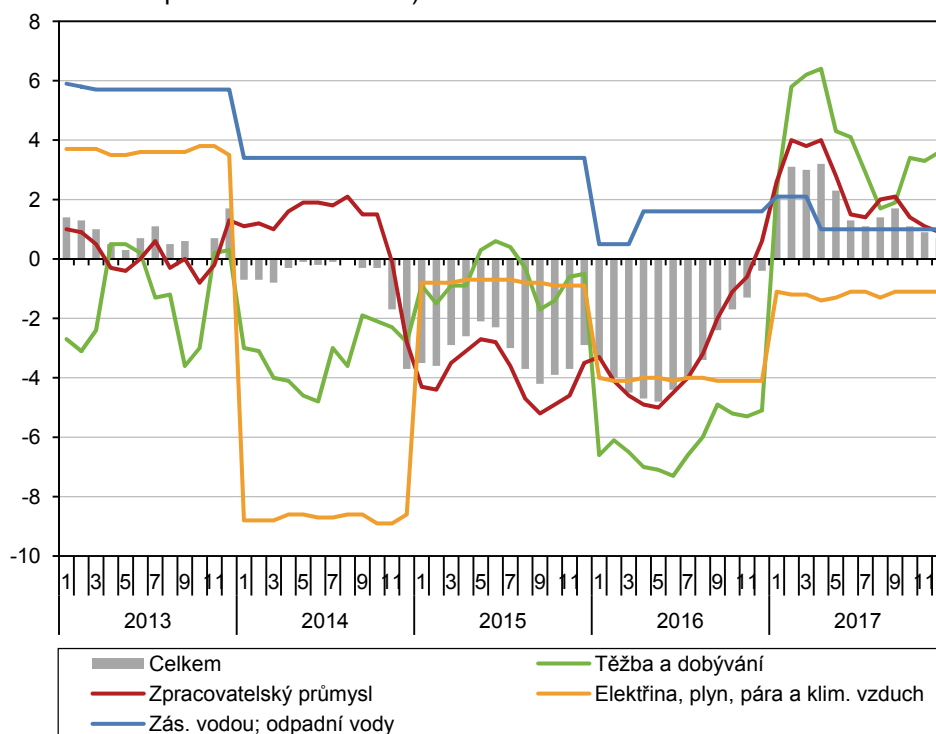
Ceny výrobců loni rostly nejrychleji za poslední léta. Jejich dynamika směrem k závěru roku zpomalovala.

Ceny průmyslových výrobců v roce 2017 vzrostly o 1,8 %. To je nejvyšší hodnota od roku 2012 a změna oproti dynamice let 2014–2016, kdy ceny průmyslových výrobců klesaly. V průběhu roku však růst cen zpomaloval, v samotném 4. čtvrtletí meziroční tempo kleslo na 0,9 %. K růstu indexu v roce 2017 přispěl vývoj cen koksu a rafinovaných ropných výrobků, významné bylo i zvýšení cen potravinářských výrobků, nápojů a tabáku o 2,6 %. Podstatnou měrou k nárůstu přispělo i zdražení obecných kovů a kovárenských výrobků v roce 2017 o 5,3 %. Naopak klesaly ceny dopravních prostředků, za celý rok o 2,2 %. V samotném 4. čtvrtletí roku nejvýrazněji meziročně rostly ceny obecných kovů a kovárenských výrobků (5,1 %). Díky vysoké váze v indexu měly výraznější kladný příspěvek k celkovému růstu i potravinářské výrobky, nápoje a tabák (meziroční růst 2,2 % ve 4. čtvrtletí, zpomalení oproti předchozím čtvrtletím). Ve směru poklesu působily především ceny dopravních prostředků, které ve 4. čtvrtletí klesly o 3,4 % a také ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu, které klesaly poslední čtyři roky.

Růst cen výrobců v EU dosáhl 3,5 %.

Postupné zpomalování růstu cen průmyslových výrobců se nevyhnulo ani Evropské unii (EU28). Index cen průmyslových výrobců se zde v roce 2017 meziročně zvýšil o 3,6 %. Zatímco v 1. čtvrtletí růst cen dosáhl 5,0 %, v posledním čtvrtletí roku meziroční nárůst činil 2,9 %. Nejrychleji v roce 2017 index rostl v Belgii (8,9 %), Velké Británii (6,2 %) a Polsku (4,7 %). Česko patřilo mezi země s nejnižším růstem cen průmyslových výrobců. Pomaleji rostly v roce 2017 ceny jen v Lucembursku (-1,9 %), na Maltě (0,7 %) a ve Slovinsku (1,3 %).

Graf č. 13 **Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců** (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Nejvýrazněji ze sledovaných cenových indexů rostly ceny zemědělských výrobců.

Ceny zemědělských výrobců v roce 2017 vzrostly o 7,3 %. To je nejvíce od roku 2011. Zároveň jde o výraznou změnu oproti poklesům v letech 2014–2016. Dynamika cen dosáhla svého vrcholu ve 3. čtvrtletí, ale i v posledním kvartálu dosáhl meziroční nárůst

cen poměrně vysoké hodnoty 8,0 %. Ceny rostly v rostlinné i živočišné výrobě. V rostlinné výrobě v roce 2017 vzrostly o 1,7 %. Přispěl k tomu nárůst cen ovoce a zeleniny o 6,3 % (index cen bez zeleniny vzrostl jen o 1,1 %). Došlo však i k obratu vývoje cen obilovin (růst o 1,7 %), zejména pšenice (3,0 %) a žita (2,3 %). Po čtyřech letech poklesu vzrostly ceny olejnin (4,1 %). K tomu přispělo zrychlení růstu cen řepky na 4,4 %. Živočišná výroba k celkovému růstu cen zemědělských výrobků přispěla více (nárůst ve výši 15,2 %). Podílelo se na tom zvýšení cen hospodářských zvířat o 4,9 % (zejména prasat a selat o 11,2 %). Nejsilnějším impulzem však byl nárůst cen živočišných výrobků o 25,4 %. Ceny mléka vzrostly o 25,8 %, ceny vajec o 23,0 %.

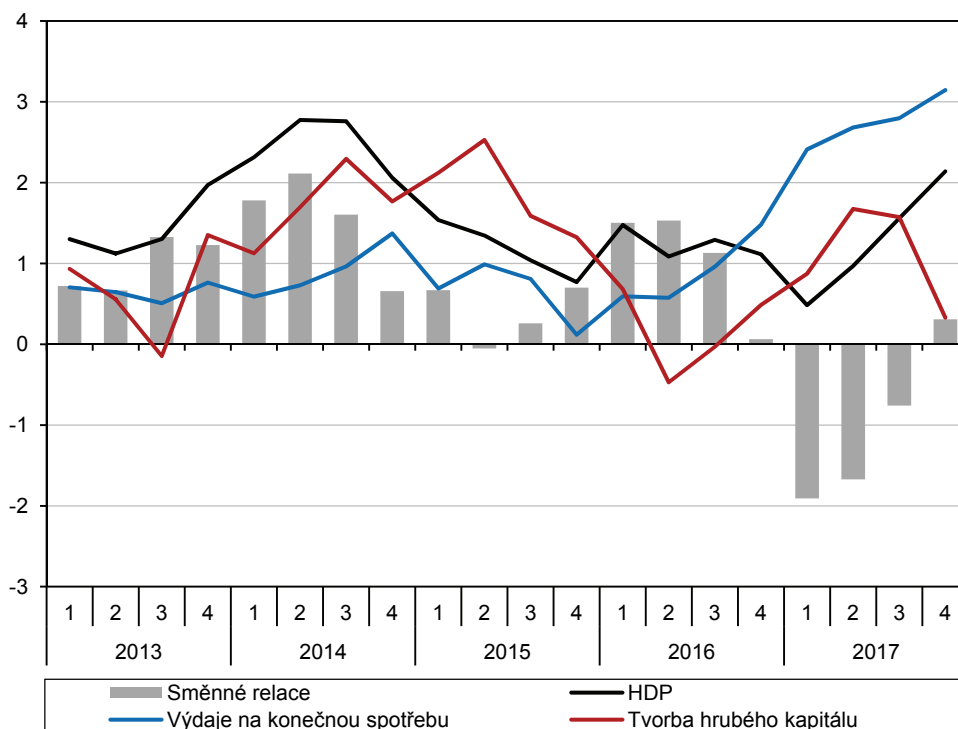
Tržní služby v cenové oblasti zaznamenaly oživení. Celkový růst dosáhl 1,3 %.

Ceny tržních služeb v roce 2017 zřejmě prolomily stagnaci trvající prakticky od roku 2010. Ceny vzrostly o 1,3 %, tedy nejvíce od roku 2009. Přitom růst v průběhu roku zrychloval – ve 4. čtvrtletí dosáhl 1,7 %. Směrem ke konci roku zrychloval i meziroční růst cen jednotlivých služeb. Z váhově významných položek vzrostly v minulém roce především ceny reklamních služeb a průzkumu trhu o 2,7 % (ve 4. čtvrtletí o 4,1 %). Architektonické a inženýrské služby a technické zkoušky a analýzy celkově zdražily o 1,4 % (o 3,0 % ve 4. čtvrtletí). Celkový vývoj v roce 2017 kladným směrem ovlivnil i nárůst cen služeb v oblasti programování a poradenství o 1,3 % (1,8 % ve 4. čtvrtletí).

Ceny vývozu v první polovině roku rostly, ve 2. pololetí se však propadaly.

Ceny vývozu v roce 2017 celkově meziročně klesly o 0,1 %. V první polovině roku byla meziroční dynamika kladná, ve 2. pololetí ceny meziročně klesaly. V roce 2017 se propadaly především ceny vyvážených strojů a dopravních prostředků (-2,2 %) a průmyslového spotřebního zboží (-1,0 %). Naopak výrazně rostly ceny vývozu minerálních paliv (16,3 %) a ostatních surovin (10,3 %). Ceny dovozu v roce 2017 celkově meziročně vzrostly o 0,9 %. Podobně jako u vývozu rostly ceny minerálních paliv (13,9 %) i ostatních surovin (10,3 %) a ve směru poklesu působily stroje a dopravní prostředky (-2,9 %), průmyslové spotřební zboží (-2,2 %) a živočišné a rostlinné oleje (2,6 %). Směnné relace v roce 2017 činily 99,0 %. Kladných směnných relací dosáhl obchod s živočišnými a rostlinnými oleji (105,6 %), s minerálními palivy (102,1 %), průmyslovým spotřebním zbožím (101,2 %) i stroji a dopravními prostředky (100,7 %). Výrazně záporné byly směnné relace u polotovarů (96,9 %) a nápojů a tabáku (97,5 %).

Graf č. 14 Deflátory (očistěno o sez. a kalendářní vlivy, meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

